

Анализ на ефекта от семейното подоходно облагане

Автор: Георги Ангелов

Тези дни станаха ясни някои нови детайли, свързани с обсъжданото въвеждане на семейно подоходно облагане. Преди няколко месеца се подготвяше вариант, при който се предвиждаше увеличение на необлагаемата сума, осигуряваща между 5 и 8 лева данъчно облекчение на дете. Обсъжданият в момента вариант е различен в техническо отношение и по размер. При него няма да се увеличава необлагаемата сума, а ще се намалява дължимият данък като данъчното облекчение ще бъде по-високо - 10 лв. месечно за едно дете, 12 лв. за второ дете и 14 лв. за трето. Обсъжда се и втори вариант - съответно 12, 14 и 16 лв. за едно, две и три деца. Има обаче нещо, което е ново, а именно, че от семейното подоходно облагане ще могат да се възползват само семейства, които не получават месечни надбавки за деца.

Аргументи против семейното облагане

Както и други анализатори са посочвали, има множество принципни аргументи против семейното подоходно облагане:

- Основната единица в обществото е индивидът, той е този, който се труди и по тази причина е логично той да бъде облаган.
- Семейното облагане не е справедливо – то дава преференции на семейства с деца, но облага с относително по-високи ставки младите семейства, които все още нямат деца. Ясно е, че преди едно семейство да има дете, то трябва да е готово за това, да си осигури жилище, детска стая и съответно да направи много разходи *преди* да има дете. Помладите семейства имат и относително по-ниски доходи. И въпреки това, едно младо семейство без деца ще бъде облагано с по-високи данъци от едно семейство с деца.
- Поради посочената несправедливост на семейното подоходно облагане то изкривява и стимулите – то принуждава семействата да имат деца по-рано, за да се възползват от данъчното облекчение. Това означава да имат деца преди да са си осигурили подходящо жилище, преди да имат детска стая и преди да са се подготвили напълно за отглеждане на дете. Това в никакъв случай няма да се отрази положително на развитието на детето. Друг изкривяващ стимул от семейното облагане, посочват често в литературата, е намалението на стимулите за труд при жените и по-нисккоквалифицираните членове на семейството.
- Семейното облагане изисква създаване на изцяло нова информационна и административна система, която ще е паралелна на сегашната система за изплащане на месечни надбавки за деца. Изграждането на паралелни структури означава намаляване на ефективността и повече разходи, които ще се платят от данъкоплатците.
- Семейното облагане означава поредно усложняване на данъчната декларация, която и без това вече е 24 страници и е много далеч от световните стандарти за ефективност и лесно попълване. С други думи, върви се в грешната посока по отношение на опростяването на административните процедури.
- Както винаги, семейното облагане ще означава подаване на нови формуляри пред администрацията и повече работа за данъчните служители, които вместо да събират данъци ще изразходват голяма част

от времето си в изпълнение на функции, които са от компетентността на социалните служби.

Ефекти за различните данъкоплатци

В момента семействата с деца със средномесечен доход на член от семейството под 200 лева получават 18 лева месечни доходи за деца според Закона за семейните доходи за деца. Както посочихме, тези семейства ще бъдат изключени от получаване на преференции при семейното подоходно облагане. С други думи, семейното подоходно облагане няма да се отнася за семействата с ниски доходи. То ще се отнася за семейства с относително по-високи доходи, които почти няма да усетят относително малкото данъчно облекчение за деца. Освен това едва ли е оправдано да има високи данъци и след това една много малка част от тези данъци да се връща на една малка част от данъкоплатците като облекчение за деца.

В следващите таблици сме показали ефекта от въвеждането на предложения от Министерството на финансите вариант за семейно подоходно облагане. Забелязваме, че при семейство с двама родители и едно дете от данъчната преференция за деца ще се възползват само семейства с доход над 600 лева (защото само тези семейства не получават месечни помощи за деца) и тя ще им донесе около 1.5% увеличение на дохода. При семейства с двама родители и две деца преференцията ще се отнася само за семейства с месечен доход над 800 лева и данъчната преференция за деца ще им донесе под 3% нарастване на дохода. При семейства с три деца от данъчната преференция ще се възползват само семейства с над 1000 лева месечен доход, а при семейства с един родител и едно дете ръстът на доходите ще бъде около 2%.

За сравнение, във всички таблици сме посочили какъв би бил ръстът на доходите при въвеждане на единна ставка от 10% за данъка върху доходите и осигуровките. Забелязваме, че, за разлика от семейното подоходно облагане, всички семейства получават увеличение на дохода и то е значително – между 25 и 37% в зависимост от дохода. Едно средно семейство с едно с брутен доход от 600 лева няма да има никаква полза от семейното подоходно облагане, докато при въвеждане на плосък данък от 10% неговият доход ще нарасне с 30%.

Изглежда е очевидно, че по-добрият вариант е намаление на общата данъчна тежест и въвеждане на 10% данък върху доходите и осигуровките вместо въвеждане на семейно подоходно облагане, от което повечето семейства няма да могат да се възползват и което няма да окаже съществено влияние върху доходите им.

Таблица 1: Семейство с двама родители и едно дете

Месечен семеен доход	Данъчно облекчение за деца /лв./	Ръст на дохода заради данъчното облекчение за деца	Ръст на дохода при 10% данъци и осигуровки
250	0	0%	25%
500	0	0%	28%
600	0	0%	30%
700	12	1.7%	33%
800	12	1.5%	35%
900	12	1.3%	36%

1000	12	1.2%	37%
------	----	------	-----

Таблица 2: Семейство с двама родители и две деца

Месечен семеен доход	Данъчно облекчение за деца /лв./	Ръст на дохода заради данъчното облекчение за деца	Ръст на дохода при 10% данъци и осигуровки
250	0	0%	25%
500	0	0%	28%
600	0	0%	30%
700	0	0%	33%
800	0	0%	35%
900	26	2.9%	36%
1000	26	2.6%	37%

Таблица 3: Семейство с двама родители и три деца

Семеен доход	Данъчно облекчение за деца /лв./	Ръст на дохода заради данъчното облекчение за деца	Ръст на дохода при 10% данъци и осигуровки
250	0	0%	25%
500	0	0%	28%
600	0	0%	30%
700	0	0%	33%
800	0	0%	35%
900	0	0%	36%
1000	0	0%	37%
1100	42	4%	38%

Таблица 4: Семейство с един родител и едно дете

Месечен семеен доход	Данъчно облекчение за деца /лв./	Ръст на дохода заради данъчното облекчение за деца	Ръст на дохода при 10% данъци и осигуровки
250	0	0%	25%
500	12	2.4%	28%
600	12	2.0%	30%
700	12	1.7%	33%
800	12	1.5%	35%
900	12	1.3%	36%
1000	12	1.2%	37%